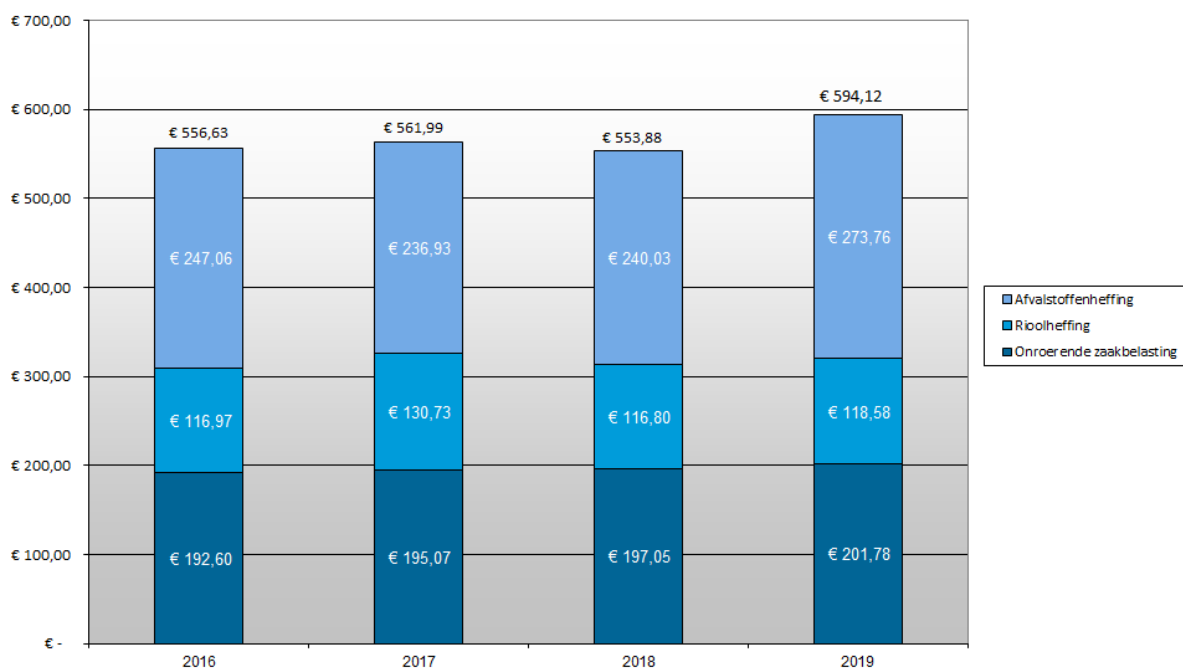

Woonlasten 2019

Op basis van de waarde van een gemiddelde woning bedragen de woonlasten in 2019 € 594,12 voor een meerpersoonshuishouden. Ten opzichte van 2018 betekent dit een stijging van 7,3%.

Kwijtscheldingsbeleid

Ons kwijtscheldingsbeleid is gebaseerd op de wettelijke regelgeving. Indien de belastingplichtige een minimuminkomen heeft en weinig vermogen heeft verlenen wij in principe kwijtschelding. Kwijtschelding kan betrekking hebben op de volgende belastingen en heffingen: afvalstoffenheffing, rioolheffing, onroerendezaakbelasting (eigenaren) en hondenbelasting. Aan het eind van elk jaar voeren we een toets uit, waarmee we bepalen of de klant ook in het volgende jaar nog recht heeft op kwijtschelding. Als dat zo is, wordt er automatisch kwijtschelding verleend.

In 2019 verwachten wij dat er ongeveer 10.000 burgers een aanvraag indienen tot kwijtschelding. Wij schatten in dat dit bij 82% van de aanvragen tot daadwerkelijke toekenning zal leiden. De kosten van kwijtschelding (excl. uitvoeringskosten) ramen we op € 2,6 miljoen. Sinds 2015 worden de kosten van kwijtschelding verrekend met de woonlasten.

4.6 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen van de gemeente is het vermogen om incidentele financiële risico's op te kunnen vangen en daarmee de gemeentelijke structurele taken te kunnen voortzetten. We bepalen het weerstandsvermogen door de relatie te leggen tussen de weerstandscapaciteit (de middelen die beschikbaar zijn om niet begrote kosten te dekken) en de risico's die we als gemeente lopen en waarvoor op onze balans geen voorzieningen zijn getroffen. Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de gemeentelijke begroting is.

Weerstandscapaciteit

In onze Financiële beheersverordening hebben wij aangegeven wat wij tot onze weerstandscapaciteit rekenen. De weerstandscapaciteit bestaat uit:

- a. de reservecapaciteit: de algemene reserve, de reserve duurzame investeringen, de reserve grootschalige investeringswerken (RGI), de egaliseringsreserve 3 Decentralisaties en de algemene bedrijfsreserves en egaliseringsreserves van de gesloten exploitaties (grondbedrijf en parkeren);
- b. de onbenutte belastingcapaciteit;
- c. een eventueel begrotingsoverschot.

De op deze wijze berekende weerstandscapaciteit bedraagt op grond van de balansgegevens eind 2017 € 188,2 miljoen. Eind 2018 zal dit saldo naar verwachting circa € 140,0 miljoen bedragen. Dit is als volgt opgebouwd.

(x € 1 miljoen)	Incidenteel	Structureel	
Reserve capaciteit			
Algemene reserve	20.055		
Reserve Grootschalige Investeringswerken	29.569		
Reserve Duurzame investeringen	639		
Algemene bedrijfsreserves:			
- Grondexploitatie	9.100		
- Risico's grondexploitatie	50.072		
- Betaald parkeren	6.374		
Egaliseringsreserves:			
- Gemeentegebouwen (opgeheven per 2019)	--		
- 3 Decentralisaties	4.956		
Totaal reservecapaciteit	120.765		
Onbenutte belastingcapaciteit:			
Onroerende zaakbelastingen		18.789	
Rioolheffing		-	
Afvalstoffenheffing		-	
Totaal onbenutte belastingcapaciteit		18.789	
Begrotingsoverschot 2019	480		
Totaal	121.245	18.789	140.034

De verwachte daling van de weerstandscapaciteit van € 48,1 miljoen ten opzichte van de jaarrekening 2017 is met name het gevolg van de daling van de RGI als gevolg van geplande onttrekkingen (-/- € 40,8 miljoen) en egaliseringsreserve 3D (-/- 10 miljoen). Daarentegen is de reserve Risico's grondexploitatie gestegen (+5,5 miljoen) evenals de onbenutte belastingcapaciteit (+3,5 miljoen). Wij achten het weerstandsvermogen nog steeds ruim voldoende in relatie tot de aanwezige risico's. Wij hebben overigens in deze programmabegroting een voorstel nieuw beleid opgenomen om in 2019 in de algemene reserve een bedrag van € 14,4 miljoen te storten. Daarmee houden we ook in het weerstandsvermogen rekening met de risico's in het sociale domein (zie voorstel nieuw beleid bij product algemene baten en lasten).

Naast de reserves die tot de weerstandscapaciteit behoren, kennen we nog de reserve Beleggingsfonds 2000 die gevormd is uit de opbrengst erfpachtgelden. Het saldo ultimo 2018 bedraagt circa € 60 miljoen. Binnen deze reserve is een vrij inzetbare eindwaarde aanwezig die echter afhankelijk is van de vastgelegde onttrekkingen voor de herstructurering en de inzet van rendementen. Vanwege de verplichtingen die op deze reserve rusten en de onzekerheden rondom de eindwaarde rekenen we deze reserve niet mee in de weerstandscapaciteit.

Algemene risico's

Tot de algemene risico's behoren risico's als macro-economische ontwikkelingen en rente-, loon- en prijsontwikkelingen. Daarnaast zijn er onzekerheden over (toekomstig) rijksbeleid en ontwikkelingen in wet- en regelgeving (bijvoorbeeld fiscale wetgeving) die risico's met zich mee kunnen brengen. Door deze onzekerheden is het op dit moment nog niet goed mogelijk de financiële gevolgen van deze risico's te kwantificeren. Overigens hebben alle gemeenten in ons land hiermee te maken.

Bij alle risico's is de status ten opzichte van de Tussenrapportage 2018 aangegeven.

I. Ontwikkeling gemeentefonds | Status: Ongewijzigd

Op 10 oktober 2017 is het regeerakkoord Vertrouwen in de toekomst verschenen. Voor de gemeentelijke financiën betekent dit akkoord dat de groei (accres) van de algemene uitkering met ingang van 2018 wordt gekoppeld aan de groei van de totale rijksuitgaven, waardoor sprake is van hogere accessen. Deze hogere accessen moeten echter ook worden gebruikt om vanaf 2020 de volume - en kostenstijgingen in het sociaal domein op te vangen. Of het accres hiervoor toereikend zal zijn is op dit moment nog niet in te schatten. Daarnaast is in het regeerakkoord ook op een aantal andere plaatsen, met name bij klimaat en energie, verwezen naar extra accessen als gevolg van de wijziging van de normeringssystematiek. Het kabinet gaat er vanuit dat gemeenten deze middelen ook gaan gebruiken voor gezamenlijke prioriteiten. Pas als het kabinet met een nadere uitwerking (interbestuurlijke afspraken/bestuursakkoorden) komt zal er meer duidelijkheid zijn over de financiële consequenties voor gemeenten.

II. Drie Decentralisaties:

Wmo en Jeugdhulp | Status: Gewijzigd

Met de drie decentralisaties in het sociaal domein hebben gemeenten meer taken en verantwoordelijkheden gekregen op het gebied van werk, zorg en jeugdhulp. Deze decentralisaties zijn gepaard gegaan met flinke rijksbezuinigingen, die in gedeelten zijn doorgevoerd tot en met 2017. Voor gemeenten zijn dit forse veranderingen met behoorlijke risico's in de komende jaren: risico's op zowel organisatorisch, financieel als maatschappelijk vlak.

Onderstaand een uitwerking van de niet voorzienbare risico's:

- 1. De omvang van de doelgroep en de zorgvraag is groter dan voorzien.*
Niet uitgesloten is dat het aantal cliënten sneller stijgt dan voorzien. Ook is het mogelijk dat de kosten per cliënt hoger uitvallen dan ingeschat.
In verband met de wijziging van de Wlz krijgen ook GGZ cliënten toegang. Dit betekent dat een deel van de cliënten die nu in beschermd wonen verblijven de overstap naar de Wlz zullen maken. Op basis van onderzoek is met een tamelijk grote marge vastgesteld dat er tussen de 9.500 en 14.000 cliënten in NL overgaan naar de Wlz. Het Rijk zal dit korten op het macrobudget voor beschermd wonen. Dit kan betekenen dat 25% van het budget beschermd wonen verschuift. Het is onzeker of ook daadwerkelijk 25% van de cliënten die overstap naar de Wlz gaan maken.
- 2. Hogere uitvoeringskosten door knelpunten en onvoorziene inzet*
De transformatieopgave vraagt veel van de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie. Er is in het bestuursakkoord ruimte gereserveerd om de uitvoering te versterken. Echter, het risico op incidentele knelpunten die vragen om extra niet-planbare urgente maatregelen is nog steeds aanwezig.
- 3. Geen volledige sturing op de toewijzing en indicering van jeugdhulp*
Omdat ook derde partijen (huisartsen en gecertificeerde instellingen) kunnen verwijzen naar jeugdhulp kan de gemeente onvoldoende sturen op doelmatigheid. Op dit risico zijn inmiddels diverse beheersmaatregelen uitgerold maar daarmee is er nog geen volledige sturing.
- 4. Verdeelmodellen*
Herziening van verdeelmodellen kan grote invloed hebben op de gemeentelijke inkomsten. In 2019 zijn geen grote herverdelingen te verwachten. Vanaf 2020 zal met name de nieuwe verdeling die voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang gepland staat, grote gevolgen kunnen hebben voor de Tilburgse financiën. Wat betreft beschermd wonen worden de budgetten tot 2021 toegedeeld naar de centrumregio. De budgetten zullen met het nieuwe verdeelmodel toegerekend worden naar alle gemeenten. Dat betekent dat voordelen en nadelen voor de gehele regio niet meer automatisch in Tilburg landen.
- 5. Rijksbeleid dat ingrijpt in het gemeentelijk domein*

Het Rijk heeft besloten om een abonnementstarief in te voeren voor de Wmo. De invoering start per 2019. Gemeenten en Rijk zijn het niet eens over de invoering en de extra kosten die dit met zich mee brengt. Te verwachten is dat meer mensen een beroep zullen doen op Wmo-voorzieningen omdat de financiële drempel lager is. Het risico is dat gemeenten onvoldoende gecompenseerd worden voor de extra kosten van deze maatregel.

6. *Overgang resultaatgerichte bekostiging Wmo*

Met ingang van 2019 wordt regionaal overgegaan tot resultaatgerichte bekostiging van de Wmo. Deze bekostiging richt zich op de beoogde resultaten van zorg en ondersteuning op de verschillende leefgebieden van cliënten. Daarbij geldt dat m.i.v. 2019 gewerkt wordt met één integraal tarief per leefgebied, per vier weken, per klant. Het is mogelijk dat de overgang naar een resultaatgerichte bekostiging leidt tot een wenselijke beweging: aanbieders worden efficiënter. Het risico bestaat echter dat aanbieders zich vooral naar de prijs gaan richten.

Landelijk budget en verdeelmodel inkomensvoorzieningen (BUIG) en Participatiebudget | Status: Gewijzigd

Met de invoering van de Participatiewet (P-wet) per 1 januari 2015 hebben gemeenten de verantwoordelijkheid voor re-integratie gekregen van bijstandsgerechtigden en voor mensen die als gevolg van hun beperkingen niet volledig inzetbaar zijn (voormalige Wajongers). De inkomensvoorziening en re-integratie voor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt valt daarmee integraal onder het financieringsregime van de Participatiewet. Hieraan zijn een aantal risico's verbonden:

- Het Rijk verdeelt zowel het macro uitkeringsbudget BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen aan Gemeenten) als het Participatiebudget over de gemeenten middels objectieve verdeelmodellen. Hierdoor lopen de budgetten voor gemeenten niet noodzakelijkerwijs in de pas met de uitgaven die ze moeten doen voor de uitkeringen en de re-integratie van uitkeringsgerechtigden. De voortdurende landelijke discussie over de omvang en verdeling van de landelijke budgetten en de aanpassingen in de verdeelmodellen maken dat de omvang van beide budgetten onzeker is. Gemeenten kunnen hier ook niet op sturen. Beïnvloeding is wel mogelijk aan de kostenkant door een combinatie van instroom beperkende maatregelen en preventie, handhaving en re-integratieactiviteiten.
- Na de crisis, die sinds 2008 onder meer geleid heeft tot een hoger bijstandsvolume, is de economie aantoonbaar aan het herstellen. Deze groei van ons economisch kapitaal vertaalt zich (weliswaar met de gebruikelijke vertraging) in de vraag naar arbeid. Ook in 2019 zien we weer een toename van de werkgelegenheid. Het gaat daarbij echter niet altijd om banen die zonder meer geschikt zijn voor de doelgroep van de Participatiewet. Bij de re-integratie van bijstandsgerechtigden is de gemeente in hoge mate afhankelijk van de vacatures die het bedrijfsleven heeft en de kansen die het wil en kan bieden aan de doelgroep van de Participatiewet. Dit gebeurt ook steeds meer, mede door de gemaakte afspraken uit het Sociaal Akkoord 2013 en het Ondernemersakkoord. Verder signaleren we een doelgroep in de bijstand die tussen wal en schip dreigt te vallen. Concreet: iedereen die kan en wil werken vindt zijn of haar weg richting de arbeidsmarkt. Degenen die overblijven hebben vaak extra (financiële) ondersteuning en (maatwerk)begeleiding nodig om diezelfde weg te vinden. Hierdoor wordt meer en meer beroep gedaan op het Participatiebudget.
- Met het Tilburgse uitvoeringsmodel NOMA sturen we in belangrijke mate op de kostenkant van de beide budgetten. In 2018 is het model geëvalueerd en maakt het college keuzes ten aanzien van mogelijke verbeteringen. In 2019 zullen deze verbeteringen worden geïmplementeerd.
- Per 2017 heeft het Rijk de inzet van het instrument "Beschut Werk" voor gemeenten verplicht gesteld. Dit betekent dat gemeenten nu verplicht zijn om mensen die een indicatie "beschut" krijgen van het UWV, ook daadwerkelijk een beschutte werkplek aan te bieden. De gemeente heeft maar beperkte invloed op de aanvragen voor deze indicaties, waardoor ook de inzet van het instrument slechts beperkt beïnvloedbaar is. Het Rijk stelt middelen beschikbaar op basis van een contingent per gemeente. Deze middelen zijn hiervoor echter niet toereikend. Bovendien kiest Tilburg ervoor dat iedere inwoner die beschikt over een indicatie van het UWV in aanmerking komt voor een beschutte werkplek. We limiteren het aantal beschutte plekken niet tot de landelijke taakstelling.

Impact op BUIG

In 2017 is voor het eerst in jaren het aantal uitkeringen gedaald. Ondanks de daling van het aantal uitkeringen geven we nog steeds meer uit aan inkomensvoorzieningen dan ons BUIG-budget toelaat. De komende jaren verwachten we een blijvend tekort en dat de tekorten op het BUIG-budget in meerjarig perspectief hoger uitpakken dan nu in onze begroting is opgenomen. Dit zal naar alle waarschijnlijkheid effect hebben op de inzet

van re-integratiemiddelen uit het P-budget aangezien we - ondanks een daling - gelet op de afnemende kwaliteit van de doelgroep in het bijstandsvolume naar verwachting relatief meer middelen moeten inzetten dan in de nadagen van de crisis.

Doelgroep voormalige Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en Diamant-groep

De meerjarenbegroting 2019-2022 van de Diamant-groep laat in 2020, 2021 en 2022 een tekort zien van respectievelijk € 1.663.000,-, € 1.936.000,- en € 1.759.000,-.

Deze tekorten kunnen voor de komende jaren worden opgevangen uit het weerstandsvermogen van de Diamant-groep, waardoor er vooralsnog geen gemeentelijke bijdrage nodig is.

Overigens is het beeld van deze tekorten geen lokaal verschijnsel, zoals blijkt uit de sectorrapportage van brancheorganisatie Cedris. Uit dit rapport blijkt tevens dat de Diamant-groep als een van de beter presterende SW-bedrijven uit de benchmark scoort. Landelijk zijn diverse werkgroepen en onderzoeken gaande over de houdbaarheid van de bezuinigingen en mogelijke oplossingsrichtingen voor de tekorten. Desalniettemin verwachten we niet dat er vanuit het Rijk extra middelen beschikbaar worden gesteld.

Voor de directie van de Diamant-groep ligt de uitdaging voor de komende jaren structurele oplossingen te zoeken voor de tekorten. Deze hoopt het bestuur te vinden door binnen de arbeidsmarktregio nieuwe ideeën en innovatieve concepten te ontwikkelen om op die manier de bestaande Wsw-plekken betaalbaar te houden en tegelijk uitstroom uit de Participatiewet te bevorderen. In de komende periode wordt deze ontwikkeling nauwlettend gevolgd en met de Diamant-groep meegedacht in mogelijke oplossingen. Het risico bestaat dat de tekorten niet volledig met de te nemen maatregelen opgevangen kan worden.

Specifieke risico's

In onderstaande tabel is een nadere toelichting op de specifieke risico's opgenomen. Ten opzichte van de Tussenrapportage 2018 zijn enkele nieuwe risico's opgenomen en zijn er enkele vervallen. Andere zijn tekstueel aangepast aan de laatste stand van zaken.

Nr.	Omschrijving risico	Kans van optreden	Incidenteel Structureel	Bedrag (x € 1.000)	Status
Inclusieve Stad					
1.	Gemeentelijk minimabeleid	Hoog	S	Onbekend	Ongewijzigd
	De regelingen die vallen onder het armoedebelief hebben een openeind karakter. Bij stijging van het aantal minimahuishoudens (bron: CBS), het ingezette beleid om het gebruik van armoederegelingen te stimuleren en de verandering van wet- en regelgeving (w.o. beschermingsbewind) bestaat het risico van toenemende kosten omdat mogelijk meer minima gebruik gaan maken van de armoederegelingen.				
2.	Herstelkosten atletiekbaan	Midden	I	700	Ongewijzigd
	Sinds in 2011 een nieuwe atletiekbaan werd opgeleverd in Tilburg, zijn er problemen met de baan. De juridische strijd hierover met leverancier Mondo sleept zich nog steeds voort. Het is onduidelijk hoe dit afloopt. Het college heeft besloten over te gaan tot een procedure bij de Raad van Arbitrage. De arbitragezaak is op 23 mei 2018 gestart bij de rechtbank. Afhankelijk van de uitspraak is er ook nog hoger beroep mogelijk.				
3.	BTW-regime Sport	Laag	S	onbekend	Gewijzigd
	De btw-sportvrijstelling moet door een uitspraak van het Europees Hof van Justitie worden aangepast. Voor gemeenten en sportverenigingen leidt dit tot een financieel nadeel. Het Rijk heeft aangegeven dat gemeenten (en sportverenigingen) vanaf 2019 worden gecompenseerd voor de btw op kosten van aanleg, renovatie, onderhoud en exploitatie van sportaccommodaties. Het is echter nog niet duidelijk hoe de compensatie uit zal pakken. Het uitkeringsplafond bedraagt € 152 miljoen en wordt naar rato verdeeld als het door gemeenten totaal aangevraagde bedrag het plafond overschrijdt.				
4.	Slechte bodemgesteldheid sportvelden	Hoog	I	onbekend	Gewijzigd
	Er is een reëel risico ten aanzien van de bodemgesteldheid van bestaande kunstgrasvelden naar aanleiding van ervaringen met recente vervangingen toplagen bij SV Reeshof en VV Zigo. Bij vervanging van een topplaat wordt de onderlaag gekeurd. Wat zich voordoet is met name vervuiling van de onderlaag als gevolg van het mogelijk uitloggen van de kunstgraskorrels (topplaat) in de lavasteen (onderlaag). Het is aannemelijk dat dit probleem zich op meerdere plekken kan gaan voordoen, met extra kosten tot gevolg.				

5.	Kosten Jeugdhulp 2015 t/m 2017	Hoog	Onbekend	Onbekend	Gewijzigd
<p>Voor de uitvoering van de Jeugdhulp nemen wij deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Hart van Brabant. De zorgkosten van de burgers uit de deelnemende gemeenten worden binnen deze GR vergoed aan de diverse zorgaanbieders. Voor het jaar 2017 zien we dat de gegevens die bij het opmaken van de gemeentelijke jaarrekening voor Tilburg bekend zijn binnen de GR, een aanzienlijke stijging van de kosten laten zien ten opzichte van inschattingen die in het najaar van 2017 zijn gemaakt. Deze gegevens zijn echter nog niet definitief waardoor onzekerheid bestaat over de hoogte van de kosten 2017. De GR maakt met alle zorgaanbieders afspraken om te komen tot een eindafrekening over alle zorgkosten gemaakt in de jaren 2015 t/m 2017. Dit is een traject wat nog doorloopt tot in het najaar van 2018. Wij verwachten op basis van de huidige beschikbare gegevens dat de kosten over 2017 hoger zullen zijn dan de rijksuitkering waarop de bijdrage aan de GR voor 2017 is vastgesteld. Daarom hebben wij een voorziening van € 6,0 miljoen getroffen. Hiermee verwachten wij het financiële risico te kunnen afdekken.</p>					
<p>2018</p> <p>Op basis van de eerste inzichten 2017 verwachten we ook voor 2018 een tekort op de jeugdhulp. Echter omdat het resultaat 2017 nog niet bekend is (proces loopt nog) kunnen we geen betrouwbare inschatting maken voor het tekort 2018. De raming die we in de Tussenrapportage 2018 hebben opgenomen is gebaseerd op een lagere rijksuitkering in combinatie met de eerste inzichten in de productieverantwoordingen van zorgaanbieders over 2017. Vanwege een toenemend beroep op jeugdhulp (landelijke trend) verwachten we dat de uitgaven op jeugdhulp in 2018 niet lager zullen zijn dan in 2017. Om het risico van een oplopende rekening van zorgkosten in de jeugdhulp te voorkomen is in de Tussenrapportage 2018 een voorlopige melding gemaakt, waarbij wordt aangetekend dat de hoogte van de melding, gezien het hiervoor vermelde, ook een risico is. Omdat de kosten voor 2017 nog niet definitief bekend zijn kan bijstelling van deze raming in de loop van het jaar nodig zijn.</p>					
<p>2019</p> <p>Op basis van de inzichten in 2018 hebben we bij deze begroting een herijking aangeleverd op het budget van de jeugdzorg. Het is onbekend of deze herijking volstaat.</p>					

Nr.	Omschrijving risico	Kans van optreden	Incidenteel Structureel	Bedrag (x € 1.000)	Status
Duurzame Stad					
6.	Slachtplaats Tilburg	Onbekend	I	Onbekend	Ongewijzigd
<p>In 1985 is de gemeentelijke slachtplaats aan Slachtplaats Tilburg BV verkocht. In 1994 heeft de Raad vervolgens ingestemd met een aanpassing van het in 1985 overeengekomen lening arrangement. De problematiek van de bodemverontreiniging werd daarbij losgekoppeld van de onderhandelingen. Het risico van verontreiniging van de bodem onder het slachtplaatssterrein is nog steeds aanwezig. Er is geen sprake van nieuwe ontwikkelingen op dit punt.</p>					
7.	Volumeplicht huishoudelijk afval	Midden	I	1.000	Ongewijzigd
<p>De gewesten/gemeenten in de provincie Noord-Brabant hebben met Attero Zuid B.V. contracten afgesloten over de aanbidding van 510 kTon brandbaar huishoudelijk restafval (HRA) met een looptijd tot 1 februari 2017. Omdat sinds 2011 deze hoeveelheid niet meer aangeleverd is door de gewesten heeft Attero naheffingsfacturen gestuurd. Er heeft een arbitrage plaatsgevonden over de jaren 2011-2014. Hierover hebben de gewesten alle gerechtelijke procedures gewonnen, waardoor dit deel van het risico is vervallen. Ook voor 2015 is Attero een arbitrage gestart. In deze procedure zijn inmiddels twee tussenvonnissen geweest, die niet gunstig uitpakken voor de gewesten/ gemeenten. Er is echter nog geen definitief eindvonnis. Daarna zijn er ook nog verdere juridische stappen mogelijk. Ook over 2016 en 2017 heeft Attero een naheffing toegezonden, maar ook deze is niet voldaan. Verwacht wordt dat Attero ook voor deze naheffing een procedure zal opstarten. De definitieve uitspraak in deze kwestie is nog niet volledig bekend. Mocht hieruit blijken dat de gewesten ongelijk hebben, dan is het mogelijk dat de gemeenten een naheffing moeten betalen. Het risico is sterk afhankelijk van de uitkomst van deze juridische procedures. Het financiële risico voor de gemeente Tilburg wordt geschat op circa € 1 miljoen. Dit is exclusief eventuele rentekosten. Een eventueel opgelegde naheffing kan ten laste van</p>					

de egalisatiereserve afvalstoffenheffing worden gebracht, waardoor er geen tariefsverhoging nodig is.

8.	Verruiming Wilhelminakanaal	Onbekend	I	Onbekend	Gewijzigd
----	-----------------------------	----------	---	----------	-----------

Momenteel wordt er hard gewerkt aan de verbreding en verdieping van het Wilhelminakanaal tussen de uitmonding van de Donge en de Dongenseweg, de zogenoemde fase 1. Vanuit de projectorganisatie voor de verbreding van het Wilhelminakanaal kwam het signaal dat het effect van het verlagen van het kanaalpeil door de sloop van sluis II op de daling van de grondwaterstand in het gebied rondom het Wilhelminakanaal, groter zal zijn dan uit de onderzoeken rondom de MER van 2011 valt af te leiden. Dit is inmiddels door de projectpartners verder onderzocht. Tussen het Rijk, de provincie en gemeente is overeenstemming bereikt over de projectdoelstelling van fase 1 en de daarmee samenhangende kosten. Op 6 december 2017 is door het Bestuurlijk Overleg MIRT Zuid-Nederland het besluit genomen tot herbouw van sluis II. Consequentie hiervan is dat de herbouw van sluis II tot aanzienlijke meerkosten leidt. Het gemeentelijk aandeel in de meerkosten ten opzichte van de reeds gereserveerde middelen heeft een bandbreedte van € 2,3 - € 10,3 miljoen. In deze begroting is een voorstel nieuw beleid opgenomen om tot de ondergrens van € 2 miljoen een bedrag te reserveren in de Reserve Bovenwijkse voorzieningen. De overige € 8,3 miljoen is op dit moment als risico te oormerken. Medio 2019 wordt een verfijnde kostenraming opgesteld. Dan zal duidelijk worden of er in de begroting 2020 nog extra middelen opgenomen moeten worden in de jaren na 2020. Vervolgens wordt fase 1,5 (verbreding vanaf de Dongenseweg tot en met de haven Loven) voor rekening en risico van gemeente en provincie (ieder voor 50%) gerealiseerd.

9.	Damwanden parkeergarage Pieter Vreedeplein	Midden	I	>1.000	Ongewijzigd
----	--	--------	---	--------	-------------

In de parkeergarage Pieter Vreedeplein ondervinden de gemeente Tilburg en de particuliere eigenaren van de bovengelegen appartementen (als gezamenlijk eigenaar van de parkeergarage) regelmatig waterschade door binnentredend grondwater. Tussen de VvE, waarin de gemeente als één van de eigenaren participeert, en de oorspronkelijke ontwikkelcombinatie PVO (Pieter Vreedeplein Ontwikkeling C.V.) zijn sinds najaar 2017 gesprekken gaande om tot een oplossing voor de problematiek te komen. Daarvoor is ook technisch onderzoek verricht in opdracht van de VvE. Ook al zijn bij de verkoop alle rechten die de verkoper (Pieter Vreedeplein Ontwikkeling C.V., participatie gemeente 50%) had op de aannemer, overgegaan op de koper, kan niet worden uitgesloten dat de CV alsnog aansprakelijk is voor een deel van de claims vanuit haar rol als verkoper en opdrachtgever voor het werk.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat de gemeente als eigenaar en exploitant van de garage bovenmatig hoge kosten zal houden aan preventief en correctief onderhoud aan de damwanden. Vooralsnog schatten wij die in op € 1 miljoen gedurende de resterende exploitatieperiode van 30 jaar.

Partijen hopen in 2018 tot een oplossing te komen alsmede overeenstemming te krijgen over de financiële afwikkeling daarvan.

10.	Afschrijvingsperiode gebouwen	Hoog	I	onbekend	Vervallen
-----	-------------------------------	------	---	----------	-----------

In de parkeergarage Pieter Vreedeplein moeten de personenliften van de parkeergarage naar de winkels versneld vervangen worden. Normaliter schrijven we op technische installaties in 15 jaar af. In het geval van de parkeergarage blijkt dat na oplevering het complete gebouw, inclusief technische installaties volledig met 40 jaar afschrijving opgenomen is in de gemeentelijke administratie. Er wordt dus langer afgeschreven op de technische installaties dan de gemeentelijke afschrijvingsregels voorschrijven. Dit betekent dat er niet volgens de componentenbenadering wordt afgeschreven. Conform BBV betekent dit dan dat bij vervroegde vervanging van bijvoorbeeld technische installaties of gebouwgebonden zaken er niet opnieuw mag worden geïnvesteerd, maar dat de vervangingskosten rechtstreeks ten laste van de exploitatie genomen moeten worden.

Doordat de liften in de Pieter Vreedeplein garage versneld vervangen moeten worden, moeten de liften als kosten genomen worden in de gebouwenexploitatie. Er zijn meerdere gebouwen in de gebouwenexploitatie die als één materieel vast actief in de boeken staan met een afschrijvingsperiode van 40 jaar. We zijn aan het onderzoeken bij welke gebouwen deze situatie zich nog meer voordoet en welke maatregelen het betreft. De vervanging van deze maatregelen wordt meegenomen bij de actualisering van het meerjaren onderhoudsplan. De financiële gevolgen hiervan worden meegenomen in de eerstvolgende bijstelling van de gebouwenexploitatie bij de Programmabegroting 2019.

Inmiddels is onderzoek verricht naar het aantal gebouwen waar deze afschrijvingsmethodiek is toegepast. Gezien het feit dat het een relatief beperkte hoeveelheid panden betreft en bij het grootste deel van onze

gebouwen wel de componentenbenadering is gehanteerd, is in overleg met de accountant besloten om vanwege eenvoud en eenduidigheid onze gebruikelijke activeringsmethodiek ook voor deze gebouwen te hanteren. Het risico komt hiermee te vervallen.

Nr.	Omschrijving risico	Kans van optreden	Incidenteel Structureel	Bedrag (x € 1.000)	Status
Vitale Stad					
11.	Tilburgsche Waterleiding Maatschappij (TWM)	Hoog	I	Onbekend	Gewijzigd

Gerechtelijke procedure

Op 1 juni 2007 zijn de drinkwateractiviteiten van NV TWM juridisch overgedragen aan Brabant Water NV. TWM opteert voor wat betreft de schadeloosstelling van Brabant Water voor de zogenoemde reproductiewaarde. Deze sinds 2009 lopende procedure is voor de rechtbank Breda voortgezet. Een commissie van deskundigen adviseert de rechtbank over de hoogte van de schadeloosstelling die Brabant Water aan NV TWM zal moeten vergoeden. De commissie heeft vragen aan beide partijen gesteld om te komen tot een advies ten aanzien van de schadeloosstelling. Met instemming van de commissie van deskundigen hebben Brabant Water en NV TWM geprobeerd de vragen zoveel mogelijk gezamenlijk te beantwoorden en bij verschil van mening voor te leggen aan de commissie.

NV TWM en Brabant Water hebben begin oktober 2014 de vragen van de deskundigen van de rechtbank beantwoord. Vanwege het omvangrijke en complexe geschil hebben de deskundigen zich ten aanzien van een aantal technische punten laten bijstaan door externe experts. De deskundigen hebben een conceptrapport voorgelegd aan partijen met daarin nog enkele openstaande punten. Partijen zijn op basis van het conceptrapport een minnelijk overleg gestart waarbij de verwachting bestaat bij partijen dat er voldoende basis is om er met elkaar uit te komen. Na de reactie van de partijen op het conceptadvies maakt de commissie zijn advies definitief en legt het voor aan de rechtbank.

Geldlening TWM

Zowel eind 2017 als in juni 2018 heeft Brabant Water aan de TWM een aanvullend voorschot op de schadeloosstelling betaald om daarmee rentekosten te beperken. TWM heeft vervolgens de uitstaande leningen van de gemeente Tilburg volledig afgelost. Eind 2017 had de gemeente nog een te vorderen bedrag van ca € 2,6 miljoen in rekening-courant op TWM uit staan.

TWM Gronden

De gronden in bezit van TWM Gronden BV maken geen onderdeel uit van de juridische procedure en blijven vooralsnog eigendom van deze vennootschap. Een groot deel van de gronden betreft bos en natuurterrein waar geen inkomsten maar wel beheerlasten uit voortvloeien. De gronden die binnen TWM Gronden worden beheerd, blijven tot na de afwikkeling van de juridische claim binnen deze vennootschap. Op dat moment zal de toekomst van TWM Gronden worden meegenomen in de besluitvorming tot verdere afbouw van de TWM-groep.

12.	Gate 2	Midden	I	0 - 5.374	Ongewijzigd
-----	--------	--------	---	-----------	-------------

Provinciale lening aan de gemeente Tilburg en gemeentelijke lening aan Gate2

Binnen het project Aerospace & Maintenance is door de provincie Noord-Brabant in het kader van de subsidieregeling Samen Investeren een revolverende bijdrage van € 3.423.332,- ter beschikking gesteld voor de vastgoedontwikkeling Aerospace Maintenance Park door Gate2 Vastgoed BV (100% dochter van Gate2 BV). Ook wij als gemeente hebben hieraan een revolverende bijdrage van € 2.100.000,- geleverd. Beide bijdragen zijn begin 2015 middels een overeenkomst tussen de gemeente Tilburg en Gate2 BV omgezet in een renteloze lening van in totaal € 5.523.332,-. In 2016 is hierop € 149.659,- afgelost, waarmee het actuele openstaande saldo € 5.373.673,- bedraagt. De aflossing van deze lening is gekoppeld aan de businesscase vastgoed en afhankelijk van de bezettingsgraad van het vastgoed en de verhuurmogelijkheden, ofwel van de mate van realisatie van de opbrengsten waarmee in de onderliggende businesscase rekening is gehouden. De gemeente loopt op deze renteloze lening risico en is ook aansprakelijk voor het provinciale gedeelte indien de resultaten van Gate2 Vastgoed BV achterblijven bij de prognoses.

Aandelenoverdracht en huurinkomsten RTWC

In het voorjaar 2018 zijn de aandelen die Gate2 BV had de in de deelneming RWTC verkocht aan Daedalus. Deze verkoop leidt tot een groter negatief eigen vermogen bij Gate2 BV. Doordat is overeengekomen dat RWTC over 2017 geen huur hoefde te betalen, kon Gate2 Vastgoed onvoldoende resultaat realiseren. Deze ontwikkelingen leiden er toe dat de aflossing van de lening aan de gemeente in 2017 vertraagd is. Inmiddels is met RWTC een nieuwe huurovereenkomst getekend tot medio 2019, waarbij eind 2018 door RWTC zal worden aangegeven of de overeenkomst verlengd wordt vanaf het 3^e kwartaal 2019 en verder. Bij een eventueel verdere leegstand is het mogelijk dat Gate2 niet meer aan haar aflossingsverplichtingen richting gemeente kan voldoen.

Beoogde aanpassing aflossingsschema leningen

Bovenstaande ontwikkelingen zijn aanleiding gebleken om met de provincie in gesprek te gaan over aanpassingen van het aflossingsschema van de leningen. Beoogd wordt eind 2018 met Gate2 en de provincie nieuwe afspraken te maken over de terugbetaling van deze leningen, waarbij de omvang van de lening ongewijzigd blijft maar de jaarlijkse betalingstermijnen worden aangepast.

13.	Verkoop Attero (mogelijke opbrengst Escrow)	Onbekend	I	0 - 500 (positief risico)	Ongewijzigd
-----	---	----------	---	---------------------------	-------------

Bij verkoop van de aandelen die gemeenten en provincies hadden in afvalbedrijf Attero is in totaal € 13,5 miljoen gestort in een Escrow (een fonds dat is ondergebracht bij een derde, betrouwbare partij). Dit ter dekking van eventuele financiële gevolgen die bij de verkoop niet zijn voorzien. Deze Escrow zou in twee tranches (in 2015 en 2019) vrijvallen ten gunste van de aandeelhouders; voor Tilburg respectievelijk € 355.000,- en € 149.000,-. De eerste tranche is echter niet vrijgevallen omdat op het hele bedrag claims zijn gelegd. Wat we daadwerkelijk gaan ontvangen is onzeker omdat dit bedrag afhankelijk is van de ingediende en toegekende claims. Hiervan kunnen we nu nog geen inschatting maken.

14.	Vrijval Escrow Intergas	Onbekend	I	0 - 248 (positief risico)	Vervallen
-----	-------------------------	----------	---	---------------------------	-----------

Intergas Holding BV, waarvan de gemeente Tilburg aandeelhouder was, heeft in 2011 Intergas Energie BV verkocht aan Enexis Holding NV. Bij deze verkoop zijn ten behoeve van eventuele toekomstige claims twee Escrows gevormd waarvan de eerste in 2012 is vrijgevallen. Recent is besloten nog in 2018 tot uitkering van de 2^e Escrow over te gaan en de vennootschap op te heffen. Tilburg ontvangt in het kader van deze afwikkeling een slotdividend van € 389.000,-, hetgeen in de Jaarrekening 2018 wordt verwerkt. Het (positieve) risico komt hiermee te vervallen.

15.	Bemij BV	Midden	I	0 - 500	Ongewijzigd
-----	----------	--------	---	---------	-------------

De gemeente Tilburg heeft alle aandelen (nominaal € 453.780,-) van Bemij BV in haar bezit. Momenteel bestaat de enige activiteit van de Bemij uit het huren en verhuren van 2 verdiepingen in het bedrijfsverzamel-gebouw Entrada op bedrijventerrein Katsbogten. Het huurcontract dat door de Bemij in 2010 voor een periode van 10 jaar werd afgesloten, is verliesgevend. Inmiddels is de huur opgezegd. Hierdoor is de winstverwachting van de Bemij voor de komende jaren negatief, evenals de liquiditeitsprognose over deze periode. De gemeente heeft in 2016 op basis van deze negatieve resultaatontwikkelingen de deelneming al afgewaardeerd met een bedrag van € 410.543,-. Om de liquiditeitspositie van de Bemij te verbeteren, zijn de aandelen die de Bemij had in 't Laar BV door de gemeente aangekocht.

Als de verhuur van de 2 verdiepingen in Entrada door verder teruglopende bezetting slechter uitpakt dan begroot, is het - ondanks de genomen beheersmaatregelen - niet ondenkbaar dat het financiële risico nog groter is dan reeds voorzien.

Op basis van een (periodieke) actuele liquiditeitsplanning wordt bij de Jaarrekening 2018 de noodzakelijke omvang van de voorziening opnieuw beoordeeld.

16.	Achtereenvolgende functies WSW en WEW	Laag	I	Onbekend	Ongewijzigd
-----	---------------------------------------	------	---	----------	-------------

Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

Met ingang van 2014 informeert het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) gemeenten jaarlijks over de financiële situatie van de corporaties in hun gemeente. Hierdoor krijgen gemeenten rechtstreeks inzicht in eventuele financiële risico's van de in hun gemeente werkzame corporaties. De Autoriteit woningcorporaties (Aw) treedt op als onafhankelijke toezichthouder en zowel de Aw als het WSW en het ministerie informeren

ons college jaarlijks over de (financiële) situatie van de in Tilburg werkzame woningcorporaties. Op basis van deze bevindingen voeren wij gesprekken met de corporaties waarin we ons nader laten informeren. Geconstateerd kan worden dat de gemeenten nog nooit op hun WSW-achtervang zijn aangesproken.

Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)

Met het Rijk en gemeenten als achtervang, staat het WEW borg voor verstrekte hypotheek met nationale hypotheekgarantie. Als het WEW niet kan voldoen aan haar verplichtingen, treedt de achtervangfunctie in werking. De gemeente vervult een achtervangfunctie voor 50% van de hypotheekgaranties die in Tilburg zijn afgegeven vóór 1 januari 2011. Vanaf 2011 vervult het Rijk de achtervangfunctie voor 100%. Op de achtervangfunctie is tot nu toe geen beroep gedaan. WEW verwacht op basis van een liquiditeitsprognose dat dit de komende jaren evenmin aan de orde zal zijn. Het gemeentelijke risico is uiterst beperkt.

17.	Leges niet tijdig geactualiseerde bestemmingsplannen	Laag	S	1.000 - 2.500	Vervallen
-----	--	------	---	---------------	-----------

Vanaf 1 juli 2013 kunnen wij geen leges meer heffen voor omgevingsvergunningen die gebaseerd zijn op bestemmingsplannen die ouder zijn dan 10 jaar. Een klein aantal bestemmingsplannen is niet tijdig geactualiseerd. In die plangebieden zijn globale bestemmingsplannen van kracht met uit te werken bestemmingen.

Er ligt een wetsvoorstel om de 10-jaars actualisatieplicht van bestemmingsplannen te schrappen. De 1ste kamer heeft op 17 april het wetsvoorstel "Afschaffing actualiseringsplicht bestemmingsplannen" aangenomen. Het is nog niet duidelijk wanneer dit wetsvoorstel exact in werking treedt. De afschaffing van de actualiseringsplicht heeft in de praktijk tot gevolg dat de consequentie van het niet actualiseren van plannen vervalt. Het gemeentebestuur blijft bevoegd om leges in te vorderen. Na inwerkingtreding van het wijzigingsvoorstel kan dit risico komen te vervallen.

De wetswijziging is per 1 juli jl. van kracht geworden. Het risico is daarmee komen te vervallen.

18.	Specifieke risico's grondexploitatie	Midden	I	50.072	Gewijzigd
-----	--------------------------------------	--------	---	--------	-----------

Binnen de grondexploitatie spelen veel risico's. De omvang hiervan wordt bepaald met behulp van de Risman-methode. Wij berekenen het totale risico over alle grondexploitaties op een bedrag van € 50,1 miljoen. Dit bedrag is beschikbaar in de Reserve Risico's Grondexploitaties.

Bij deze risicobepaling is rekening gehouden met voorziene risico's als afzetvertraging en prijsdaling. Twee keer per jaar (bij jaarrekening en begroting) actualiseren wij de risicoanalyses. Aan de hand van het uiteindelijke resultaat wordt de reserve verhoogd of verlaagd. Deze reserve maakt onderdeel uit van het totale weerstandsvermogen (bedoeld om financiële risico's op te vangen).

19.	Kernwinkelgebied	Midden	I	3.829	Gewijzigd
-----	------------------	--------	---	-------	-----------

Het kernwinkelgebied maakt geen onderdeel uit van de grondexploitatie. De risicoanalyse van het Kernwinkelgebied is in opdracht van de Raad beoordeeld door adviesbureau de Brink Groep en gepresenteerd en toegelicht aan de Raad op 30 januari 2017.

Als gevolg van de vertraging van de bouw van SK1 in combinatie met de komst van de Primark zijn er kosten gemaakt die niet binnen de oorspronkelijke raming van het project Kernwinkelgebied waren voorzien. Zo is er tijdelijke bestrating aangelegd, zijn er aanvullende werkzaamheden geweest voor het verleggen van kabels en leidingen en zijn er kosten voor een tijdelijke rotonde voor de verbetering van de ontsluiting van de parkeergarage Pieter Vreedeplein geweest. In de raming van civiele werken wordt altijd rekening gehouden met onvoorziene kosten in de reguliere uitvoering. Gezien het feit dat de bouwkosten stijgen en de complexiteit van de werkzaamheden groot is, wordt momenteel onderzocht of er - zonder in te boeten op kwaliteit of programma - voldoende ruimte overblijft voor de nog te realiseren projectonderdelen om de huidige gerealiseerde maar niet gecalculerde kosten ter hoogte van € 850.000,- te kunnen dekken. In de actualisering van de risico's is met deze onzekerheid rekening gehouden.

20.	Piushaven	Laag	I	0 - 1.500	Gewijzigd
-----	-----------	------	---	-----------	-----------

In 2008 is geconstateerd dat het slib van de Piushaven is vervuild met name zware metalen door de activiteiten in en aan de oude industriehaven van weleer. In 2018 is opnieuw onderzoek gedaan. De vervuilingsgraad (met name cadmium) is stabiel maar in delen van de havenarm boven de interventiewaarde.

Het water van de Piushaven wordt regelmatig bemonsterd en geconcludeerd is dat het schoon is. Vanaf de

draaibrug richting Wilhelminakanaal is het water minder schoon. Het betreft hier vooral biologische verontreinigingen waardoor bijv. blauwalg kan ontwikkelen. Ook de vaste kanaalbodem onder het slib is schoon. Risico's ontstaan door het opwervelen van de bodem als gevolg van (zware) scheepvaart (bijvoorbeeld bij Marivin of Piushaven Ahoi) en belemmeren voor verdere ontwikkeling van zwemevenementen. Het college wil laten onderzoeken welke maatregelen getroffen moeten worden om in de toekomst op een veilige wijze evenementen in de Piushaven te faciliteren cq. recreatief medegebruik toe te staan (zwemmen/spelen). Er zijn diverse mogelijkheden om hier mee om te gaan, van het accepteren van deze situatie en proberen te zorgen voor voldoende bezinkingstijd door afstemming van evenementen en vaaractiviteiten (geldt niet voor op eigen risico recreatief zwemmen) tot het volledig uitbaggeren van de haven. De kosten van volledig saneren worden op maximaal € 1,5 miljoen geschat. De komende periode wordt gekeken welke mate van sanering past bij de huidige functie van de Piushaven.

21.	LED-schermen NS-plein	Laag	I	700	Ongewijzigd
De gemeente is gedagvaard door de Nederlandse Handelsunie (NHU) in verband met schade die zou zijn geleden door het optreden tegen de LED-schermen op het pand aan het NS-plein 10 en door het standpunt van de gemeente dat daar ook in de toekomst geen LED-schermen worden toegestaan. NHU kan daarom haar plannen met dit pand niet uitvoeren en stelt flinke omzetschade te lijden. In de dagvaarding wordt gevraagd een voorschot op de definitieve schade toe te kennen van circa € 700.000,-. De rechter heeft de vordering afgewezen. NHU is in hoger beroep gegaan. Indien de rechter oordeelt dat de gemeente onrechtmatig gehandeld zou hebben, levert dit een risico op van € 700.000,-.					
22.	Brug Koolhoven	Midden	I	1.000	Ongewijzigd
De gemeente heeft de Grondexploitatie Maatschappij Koolhoven in gebreke gesteld voor zowel de asfaltverharding die niet aan de kwaliteitseisen voldoet (17 april 2018) als de brug die niet geschikt is voor vrachtverkeer (3 april 2018). Indien de gemeente na een juridische procedure door de rechter (mede)aansprakelijk wordt gesteld heeft dit financiële gevolgen. In de risico-inventarisatie wordt uitgegaan van een maximaal risico van € 1 miljoen.					

Nr.	Omschrijving risico	Kans van optreden	Incidenteel Structureel	Bedrag (x € 1.000)	Status
Samen en dichtbij					
23.	tRom Chromo 6	Midden	I	Onbekend	Ongewijzigd
Deelnemers aan het re-integratietraject tROM, waarbij museumtreinen werden opgeknapt, zijn mogelijk blootgesteld aan Chromo 6, een stof die schadelijk kan zijn voor de gezondheid. De precieze omvang van de casus is nog onbekend. De gevolgen voor de gezondheid zijn nog onzeker. De impact op alle betrokkenen is vanwege mogelijke gevolgen voor hun gezondheid groot, wij hebben hier ook alle aandacht voor. Er is een onafhankelijke onderzoekscommissie ingesteld met de opdracht een onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek in te (laten) stellen naar de gezondheidsrisico's bij de werkzaamheden bij tROM. Dit onderzoek behelst onder meer de arbeidsomstandigheden, de genomen beschermingsmaatregelen en het regime bezien vanuit de verplichtingen van de Wet Werk en Bijstand (WWB). Ook de formele (contractuele) verhouding tussen betrokken partijen tROM, de NS/NedTrain en het Nationaal Spoorwegmuseum is onderwerp van onderzoek. Onderzoeksinstituut RIVM voert het onderzoek uit. De resultaten van het onderzoek worden in het vierde kwartaal van 2018 verwacht. Daarnaast lift de gemeente Tilburg mee met de onderzoeken en de aanpak zoals Defensie en NS/NedTrain deze vormgeeft. De mogelijke financiële risico's bij eventuele schadeclaims zijn nu nog onbekend. Op basis van de gerealiseerde kosten in 2017 hebben we in 2017 een bedrag van € 1,3 miljoen onttrokken aan de gevormde financiële voorziening Chromo 6. De (verwachte) ontwikkelingen binnen het project Chromo 6 alsmede een eenmalige financiële tegemoetkoming aan de betrokkenen hebben ons vervolgens noodzaakt tot het aanvullen van de voorziening met een bedrag van € 1,4 miljoen zodat deze per 31-12-2017 afgerond € 3 miljoen bedraagt. Onlangs is het onderzoeksrapport uitgekomen van het Chromo 6 onderzoek bij Defensie. Defensie neemt de aanbevelingen over uit het rapport van de commissie die het onderzoek naar het gebruik van de stof Chromo 6 heeft begeleid. De mogelijke impact hiervan voor onze gemeente is op dit moment nog niet aan te geven. Daarvoor zal eerst de afronding van het eigen onderzoekstraject moeten worden afgewacht.					

24.	Leges n.a.v. diverse juridische procedures	Laag	I	1.900	Gewijzigd
-----	--	------	---	-------	-----------

De legesaanslag voor de nieuwbouw van het Van der Valk-hotel ten bedrage van € 500.000,- is in eerste aanleg door de rechtbank vernietigd. De rechtbank heeft de legesverordening 2014, waarop de aanslag is gebaseerd, onverbindend verklaard. Dit had te maken met het niet overleggen van de voor de legesheffing relevante pagina's uit de programmabegroting. In het door de gemeente bij het Gerechtshof ingestelde hoger beroep zijn deze ontbrekende pagina's, welke nog immer via de website van de gemeente voor een ieder raadpleegbaar zijn, alsnog ingebracht.

Er lopen naast het hoger beroep inzake het Van der Valk-hotel nog 4 'grotere' (hoger) beroepsprocedures, waarin de verbindendheid van de legesverordening wegens schending van de opbrengstlimiet in geschil is. Het legesbedrag dat hiermee gemoeid is bedraagt € 1.424.000,-. Daarom is de omvang van het risico € 1,9 miljoen. Gelet op eerdere uitspraken van rechtbanken en gerechtshoven in zaken waar de kostendekkendheid aan de orde was, en het alsnog inbrengen van de relevante pagina's uit de programmabegroting in de hoger beroepsprocedure van Van der Valk, is de classificatie van dit risico "Laag".

25.	BTW Straatparkeren	Midden	S	600	Ongewijzigd
-----	--------------------	--------	---	-----	-------------

Op 31 augustus 2018 is een conclusie verschenen van de Advocaat-Generaal van de Hoge Raad inzake de btw-hoedanigheid van een gemeente bij het gelegenheid geven tot parkeren op de openbare weg (hierna: straatparkeren). De opbrengsten die gemeenten behalen uit het straatparkeren moeten met btw worden belast, aldus de Advocaat-Generaal in haar advies aan de Hoge Raad. Volgens de Advocaat-Generaal leidt het aanmerken van de gemeente als niet-belastingplichtige (zodat voor straatparkeren geen btw wordt geheven), terwijl particuliere exploitanten wel btw verschuldigd zijn voor slagboomparkeren, tot een concurrentievervalsing. Als de Hoge Raad de conclusie van de AG overneemt betekent dat dat gemeenten verplicht zijn btw te heffen over de parkeerbelasting.

Op 23 maart 2018 heeft de Hoge Raad in twee min of meer vergelijkbare zaken geoordeeld dat gemeenten niet verplicht zijn een btw-factuur uit te reiken in een procedure over naheffingsaanslag parkeerbelasting. Aan de beoordeling van de conclusie van de Advocaat-Generaal is de Hoge Raad in beide zaken niet toegekomen omdat dat daar niet van belang was. De Hoge Raad laat in het midden of de gemeenten btw moeten heffen over de parkeervergoeding.

Gezien de conclusie van de Advocaat-Generaal is het nog steeds de vraag of het standpunt (de gemeente handelt als overheid bij het straatparkeren) van de staatssecretaris ongewijzigd blijft. Voor de gemeente Tilburg is het btw-risico in te schatten op een bedrag van € 0,6 miljoen structureel.

4.7 Onderhoud kapitaalgoederen

Binnen de gemeente is voor ongeveer twee miljard euro geïnvesteerd in kapitaalgoederen zoals wegen, openbare verlichting, riolering, groen en gebouwen. Het onderhoud van deze kapitaalgoederen is van cruciaal belang voor het functioneren van de gemeente op het terrein van vervoer, recreatie en huisvesting van de gemeentelijke diensten en instellingen. Het totale bestand aan kapitaalgoederen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, duiden we aan met de term 'areaal'. Het onderhoud baseren we op de door de raad gemaakte keuzes over het onderhoud- en kwaliteitsniveau.

Deze paragraaf gaat in op de staat van onderhoud en de onderhoudslasten. Per soort kapitaalgoed is beschreven:

- het beleidskader waarop het onderhoud van de kapitaalgoederen is gebaseerd;
- het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau van onderhoud;
- de actuele staat van onderhoud;
- de in de begroting opgenomen onderhoudsbudgetten.

Doelstelling:

Het beheren en onderhouden van de kapitaalgoederen volgens het vastgestelde beleidskader. Dit doen we binnen de beschikbare budgetten en op het kwaliteitsniveau dat de raad heeft vastgesteld. Eind 2017 is de informatie over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte samengevat en gebundeld in het document Basis in Beeld.

Meerjarenprogramma Openbare Ruimte (MJP)